

VILÁGJÁRVÁNYOK

Sokan úgy gondolják, „minek az influenza ellen védőoltás, hiszen egyszer megbetegszünk, aztán kiheverjük”. De talán mégsem ilyen egyszerű. A történelem során könnyen találunk olyan esetet, amikor az influenza határozottan halálos volt.

A legkézenfekvőbb példa a spanyolnátha. Ez a járvány 1918–1919-ben tombolt Európában. Ez volt az első és legpusztítóbb világméretű járványa az influenza A vírusnak. Az emberiség mintegy 20–40%-át megbetegítette, és már 1918-ban több áldozata volt, mint az első világháborúnak. Körülbelül 50 millió ember vesztette életét, de vannak akik „csak” 20 millióra becsülik ezt, míg vannak, akik 100 millióra. Neve onnan ered, hogy először Spanyolországból érkezett a híre. Kezdetben madarakról terjedt át emberekre, így az emberek teljesen védtelenek voltak vele szemben, ezért nagyon gyorsan és hatékonyan terjedt és szedte az áldozatait. Felszíni vírusantigéneket vizsgálva megállapították, hogy struktúrája a H1N1-hez hasonló volt (H=hemagglutinin, N=neuraminidáz).

Három hulláma volt. 1918 tavaszán, őszén, és 1919-ben. Az első

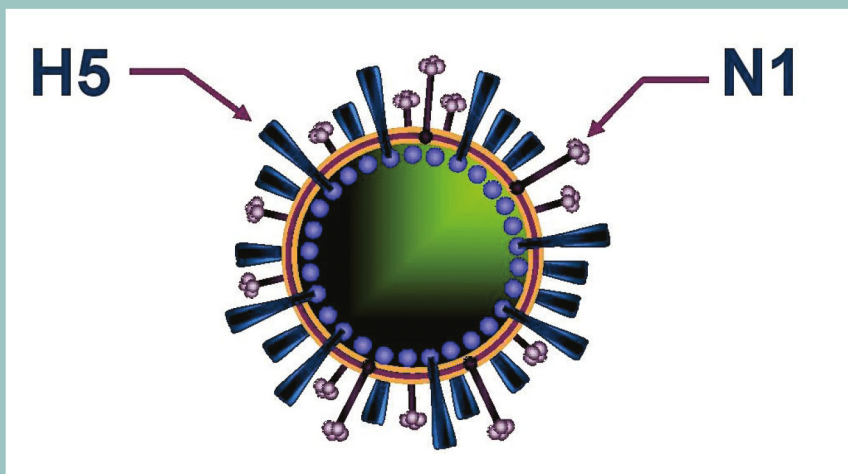

hullám alig járt áldozatokkal, ám csak a második hullám már 25–50 millió áldozattal járt. Nincsenek

pontos adatok, például Oroszországban a világháború miatt nem tudták felmérni a helyzetet, de akadtak olyan területek is, melyek teljesen kihaltak, ezért nem tudunk információkat. Csak Indiában 17 millióan estek áldozatul a kórnak, ahogy azt egy népszámlálás is igazolta.

A betegség egyik lefolyása az volt, hogy gyors ütemben vérzéses tüdőgyulladássá fejlődött és a betegek néhány óra alatt meghaltak. Ez leginkább a 20–40 évesek között volt gyakori. Halálozási aránya legalább 2,5% volt.

A közelmúltból pedig a H1N1-járványt lehet kiemelni. Ez szintén az influenzavírus A típusának alfaja, ez az emberi influenza leggyakoribb kórokozója. Ez okozta

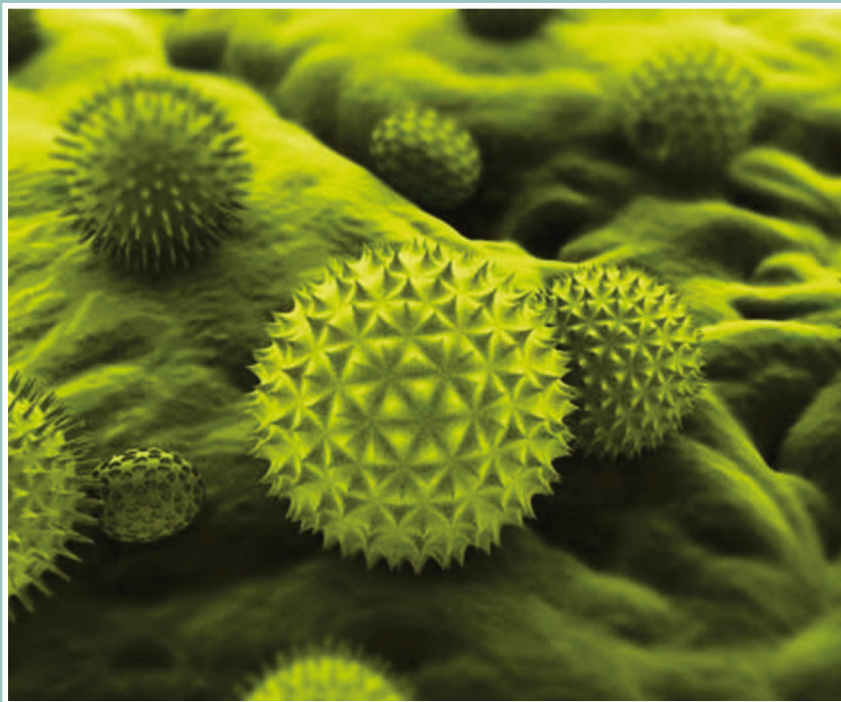

a spanyolnáthát is, azonban legutóbb 2009-ben jelent meg mutálódva. „H1N1/09 pandemikus vírus” lett a 2009-es változat neve. Halálozási rátája nem túl magas (0,1%), de veszélyes, mert súlyos szövődményeket okozhat. Legveszélyeztetettebbek a várandós anyák, a csecsemők és azok, akiknek gyenge az immunrendszerük. A várandós kismamák immunrendszere – éppen a magzat védelme miatt –, módosul átmenetileg abba az irányba, hogy a vírus ellen kevésbé tud védekezni.

A vírus erős immunreakciót vált ki, ami károsítja a légutak felszínének nyálkahártyáját, a tüdő légzőfelszínének csökkenését, légzéskárosodást, nagyon súlyos tüdővérzést, és szélsőséges esetben halált is okozhat. Sajnos azonban gyógyulás esetén is maradandó tüdőkárosodást eredményezhet. Először Mexikóban jelent meg, innen az Egyesült Államokba, onnan pedig több más kontinensre, többek között Európára is áterjedt. A WHO 2009. november 27-én 7820 halálesetről számolt be. Összességében közel sem volt olyan veszélyes, mint a spanyolnátha vagy egyéb halálos világjárványok, de így is meglehetősen sok áldozatot követelt.

A spanyolnáthához hasonlóan a madárinfluenza is madarakról terjedt át az emberekre. Néhány éve igencsak sokat hallhattunk róla, de tisztázzuk a jellemzőit. Többféle madárinfluenza is van, az emberre egyedül az influenza A vírusnak a H5N1 változata veszélyes.

Egyelőre csak nagyon ritkán terjed emberről emberre, és a madárról emberre terjedése sem túl gyakori. Azonban fennáll a veszély, hogy mutáció során egy erősen fertőző pusztító világjárvány jöjjön létre. Egyes számítások szerint ez a világjárvány 5-150 millió em-

beréletet követelne. Ehhez szükséges néhány folyamat lezajlása: új kládok létrejötte, új fajok megfertőzése, új területekre terjedés. Ezek közül több hamarabb bekövetkezett, mint várták.

Ezt tartják a világ legnagyobb járványfenyegetésének, sokat költenek a kutatására. Azért olyan fenyegető, mert magas a halálozási arány, könnyen fennmarad és könnyen mutálódik.

Végző soron tehát ez nem volt még világjárvány, de könnyen azzá válhat a jövőben.

Többször említettem a cikkem során az influenzavírus A típu-

sát. Alapvetően 3 típusa van az influenza vírusnak: A, B és C. Az influenza B vírus emberekben és főként állatokban okoz betegséget, de lassan fejlődik, és nem terjed könnyen, ezért csak ritkán találkozhatunk vele. A C változat még a B-nél is ritkább, azonban ez okozhat helyi járványokat és lehet súlyos is. Utóbbi főként embert és sertést fertőzhet meg.

Ezek után kétszer is érdemes meggondolni, hogy az ember azt mondja-e az influenzára, hogy egy kis könnyű nátha.

Mindezek alapján nagyon fontos a védőoltás, amely megvédi az influenza megbetegedéstől és az esetleges súlyosabb következményeitől. A védőoltás ma már mindenki számára rendelkezésre áll és megelőző biztonságot nyújt.

TRÓN RÉKA

A dolgozat a veszprémi Lovassy László Gimnázium „Egész-ségedre” honlapjára készült, a szerző a gimnázium tanulója